

Kùltùrlerrarası İletifim
Dr. Öğr. Üyesi Engin SARI

12. Eleřtirel Kùltùrlerrarası İletifim ve
Habermas'ın İletifimsel Eylem Kuramı

Habermas ve İletişimsel Eylem Kuramı

- Frankfurt Okulu'nun en son üyesi olarak düşünülür...
- Kapitalizmin ve araçsal aklın eleştirisi...
- Bunlar, insan birliğinin özgürleştirici, etik ve demokratik biçimlerini önleyen güçlerdir...
- Aydınlanma eleştirisi Adorno ve Horkheimer
- Habermas, aydınlanma projesini kurtarmaya çalışır

- 1960'larda yazdığı doktora tezi Kamusal Alanın Yapısal Dönüşümü...
- 1990'larda İngilizce konuşan dünyada dikkate alınmaya başladı
- Doğu Avrupa'daki halk hareketlerinin etkisiyle...
- Sivil toplumun etkinliği ile devletin baskıcılığının sınırlandırılacağı bir kamusal alanın kurulabileceği...

- Habermas, 18. yüzyıl kafelerindeki entelektüel tartışmalardan aktif bir kamusal alanın oluştuğunu, bunun da politika üzerinde etkisi olduğunu...
- Bu mekanlarda basın faaliyetleri de yapılır...
- 19. yy sanayi kapitalizmi ile kamusal alanın yerini Bürgerliche gesellschaft (burjuva birliği/toplumu) almıştır. Kamusal alan belli bir sınıfın çıkarı için gasp edilmiştir.
- KIA ile de insanlar konuşmacılardan, konuşulanlara dönüşür.
- 19. yy kamusal alanının yüceltilmesi, dışladıklarının görülmemesi ile eleştirilmiştir.

- Knowledge and Human Interest (1978)
- The Theory of Communicative Action (1980)
- İletişimin insan özgürlüğünü geliştirmeye yönelik potansiyeline bakar ve kamusal alan tartışmasındaki ilgisine geri döner.
- Adorno ve Horkheimer, “aydınlanmanın diyalektiği”nde, aklın, bürokratik rasyonelleşme içinde çıkmaza girdiğini söylemişlerdi.

- Habermas, kadercı bir karamsarlıkla ele alınan akıl için bir çıkış arar.
- Eğer akıl yeni bir biçimde tanımlanırsa, (özgürlüğe yol açan bir unsur) aydınlanma projesi kurtarılabilir.
- Samimi bir şekilde açık ve karşılıklı anlayışa ulaşmak için girişimde bulunan insanların çarpıtılmamış eylemlerinden oluşan bir iletişimsel akıl kavramını önerir...

- Araçsal aklın, insani değerleri (eşitlik, özgürlük, demokrasi, dayanışma) dışlaması...
- Bürokratik rasyonalite, araçsal rasyonalite : girdi-çıkıtı verimliliği, gayri-şahsilik, yabancılaşma
- Sistem dünyası- yaşam dünyası
- Sistem dünyası: devlet, kapitalizm, bürokrasi
- Yaşam dünyası: dayanışma, yüz yüze iletişim, aile, topluluk ve temel değerlere bağlılık

- Modernite yaygınlaştıkça, sistem dünyası, yaşam dünyasını istila etmiş, sömürgeleştirmiştir.
- Sistem dünyasının değişim araçları –para ve iktidar- hakim hale gelmesiyle, iletişimsel rasyonalite gerilemiştir.
- Sistem dünyası, ait olmadıkları yerlere izinsiz girmiştir: kapitalist KİA kamusal alanı yok eder; bürokrasi büyür, demokrasi büyük firmalar eliyle yıkılır, aktif yurttaş ve iletişimcilerin yerini pasif işçi, vergi yükümlülükleri ve tüketici/müşteriler alır.
- Yaşam dünyasını canlandırmak gerek der Habermas, onu metalaşma ve bürokrasinin elinden kurtarmak gerekir.
- İletişimsel rasyonalite kuramı: bireyler arasında ideoloji ve iktidarın çarpıtıcı sınırlarından bağımsız, açık dürüst ve bilgilendiren tartışma..

Habermas ve İletişimsel Eylem Kuramı

İletişim yeterliğine sahip bir aktör;

Dünyalar

- Nesnelere/olaylar dünyası
- toplumsal dünya : özneler arasında meşru kişilerarası beklentilerden oluşur
- öznel dünya: kişinin dilek, duygu, umutlarından oluşur

Geçerlilik iddiaları

- Hakikat / başarı iddiası
- Toplumsal normlarla ilgili meşruiyet iddiası
- Doğruluk / otantiklik iddiası

- Bilinçsiz yetersizlik: ötekilerin davranışlarını yanlış yorumladığımızın farkında değilizdir.
- Bilinçli yetersizlik: başkalarının davranışlarını yanlış yorumladığımızı biliriz fakat bununla ilgili olarak bir şey yapmayız.
- Bilinçli yeterlilik: iletişimimiz üzerine düşünürüz ve daha etkili olmaya çalışırız.
- Bilinçsiz yeterlilik: iletişim becerilerimiz otomatiktir.

- Eleştirileri
- Foucault (aydınlanma projesi?)
- Feminizm (devlet müdahalesi?)
- Realistler (ütöpik?)